

Bir Hikaye

Mezarlıktan geçerken bir zengin oğluna rastladım. Babasının mezarı başına oturmuş, bir fakire kibirlenip duruyordu: “Babamın türbesi eşsiz İran çinileriyle kaplı, tabanı mermer döşeli, sandukası sedef işlemeli, kitabesi filanca hattatın eseridir.” Fakir genç, zengin arkadaşını tebessümle dinliyordu. Zengin oğlu devam etti: “Bir de senin babanın mezarına bakalım! Gelişigüzel sıralanmış üç beş kerpiç, mezara yığılan birkaç kürek toprak! Fakir gülümseyerek cevap verdi: “Senin baban bu süslü sandukanın ve bu ağır mermerlerin altından kalkıncaya kadar, benimki Cennete çoktan varmış olur.

Yukarıdaki güzel nükte Sadi-i Şirazi’ye ait. Asırları aşmış günümüze kadar gelen eserleri Bostan ve Gülistan’daki yüzlerce nüktесinden sadece biri. Bu eserlerde günümüzde mal hırsı, sonu gelmez arzular ve tul-i emel üçgeni arasında sıkışmış, gününü tamamen rızık endişesi ile geçiren insanoğluna dair muhteşem dersler var. Edebiyatın özellikle faydalı tarafının ağır bastığı bir eser. Günümüz edebiyat eserleri maalesef hızla tüketilen bir meta halini aldı. Bu eserler bir kez okunduktan sonra bir köşede unutulmaya mahkûm. İkinci kez bile okunmayan bir eserin yüzyılları aşması elbette düşünülemez. Bostan ve Gülistan yüzyıllar aşmış; her devirde tekrar tekrar tercüme edilmiş, şerhlerle zenginleştirilmiş bir eser. Devlet yöneticisinden üniversite öğrencisine geniş bir okur kitlesine hitap ediyor. Gülistan isimli eserinde ahlak, kanaatin fazileti, susmanın faydası, sevgi ve gençlik, terbiyenin önemi, sohbet âdâbı gibi hususlar güzel nükteler ve akılda kalıcı mısralarla anlatılmış. İsmi ile müsemma bir eser.

Bostan isimli eser ise adalet, ihsan, ahlak, mertlik, tevazu, rıza, kanaat, terbiye, şükür gibi mevzu-

ları içeriyor. Her iki eserin de ortak özelliği az sözle çok manayı ihtiva etmesi. Kısa ve öz. Bu kitapların orijinal nüshaları harika minyatürlere sahip; ciltleri ise apayrı sanat eseri. Günümüz basımlarının pek çoğu özensiz bir dile sahip; ciltleri, bahse mevzu bile değil! 100 temel eser içinde olmalarına rağmen sırf ticarî amaçlar için basıldıkları için göze ve gönle hitap edemiyorlar. Keşke bir yayınevi orijinal nüshalardaki minyatürleri kullanarak günümüz Türkçesi ile bir tıpkıbasımını gerçekleştirse.

Okuma tıpkı arının çiçeklerden bal toplaması gibi bir şey. Bir arı bir bölgede yüklü miktarda bal özü keşfederse hemen kovana haber verirmiş. Böylece bütün arılar o bölgeye gelir istifade edermiş. Eğer arı yanlış bir haber vermişse öldürülmüş. Edebiyat eleştirmenlerinin işi okuru doğru eserler hakkında bilgilendirmek ve onları o eserlere yönlendirmek olmalı. Ticarî kaygılar ve tiraj endişeleri ile hareket eden edebiyat eleştirmenleri bazen okuru öylesine yanlış yönlendiriyor ki okur bir dirhem bal için bir çeki keçi boyunuza çiğnemek zorunda kalıyor.

Bir Nükte

Çocukluğumda ibadete çok hevesli idim. Bir gece babamla beraber ibadet ediyordum. Babama; “keşke ev ahalisi de kalkıp iki rekât namaz kılsaydı; ölü gibi uyuyorlar” dedim. Babam bunun üzerine bana “keşke sen uyusaydın da onların gıybetini yapmamış olsaydın” dedi.

Bir Söz

Adem oğulları aynı vücudun uzuvlarıdır. Çünkü aynı cevherden yaratılmışlardır. Felek bir uzva elem getirirse, öbürlerinin huzuru kalmaz. Ey başkalarının acısıyla kaygılanmayan, sana insan demek yakışmaz. ①

